

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

УДК 378.013+361.3+302

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УЧАСНИКАМИ МОЛОДІЖНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Біла О.О., к. пед. н., доцент

Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського

У статті розглядається потенціал майбутніх фахівців соціономічної сфери в організації проектної діяльності з учасниками молодіжних об'єднань.

Ключові слова: фахівець соціономічної сфери, молодіжне об'єднання, проект, проектна діяльність.

Белая Е.А. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИОНОМИЧЕСКОЙ СФЕРЫ К ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ С УЧАСТНИКАМИ МОЛОДЕЖНЫХ ОБЪЕДИНЕНИЙ / Южноукраинский национальный педагогический университет им. К.Д.Ушинского, Украина.

В статье рассматривается потенциал будущих специалистов социономической сферы в организации проектной деятельности с участниками молодежных объединений.

Ключевые слова: специалист социономической сферы, молодежное объединение, проект, проектная деятельность.

Bila O.O. SOME ASPECTS OF PREPARATION OF SOCIONOMIC SPHERE SPECIALISTS TO PROJECT ACTIVITY WITH PARTICIPANTS OF YOUTH UNIONS (GROUPS) / South Ukrainian State Pedagogical University, Ukraine.

The article analyze potential of future specialists of socionomic sphere in management of project activity together with participants of youth unions (groups) which are united.

Key words: specialist of socionomic sphere, youth union (group), project, project activity.

В умовах суспільно-політичних й економічних перетворень в Україні відбувається активний розвиток сучасного молодіжного руху. Йдеться, насамперед, про демонополізацію дитячих та молодіжних об'єднань, що здійснюється через перехід від всезагальних державних організацій до широкого розповсюдження неформальних і стихійно створених дитячих рухів, асоціацій, клубів, загонів тощо. Останні організуються молоддю для самоствердження та самозахисту, реалізації своїх інтересів. Вони можуть бути як соціально спрямовані, так і вкрай агресивні й руйнівні. Одночасно, в умовах оновлення роботи традиційних дитячих організацій, відроджуються й раніше зниклі виховні системи та відповідні їм організації. Мережу молодіжних організацій сьогодення відрізняє й відповідна диференціація за соціальною спрямованістю, віком, статтю, інтересами її учасників.

Відповідно до вищезазначених обставин, саме керівники дитячих і молодіжних установ, служб і центрів покликані підтримати та стимулювати соціально-ініціативну діяльність представників молодіжних об'єднань у такий спосіб, який би сприяв: реалізації гармонійного процесу соціального становлення молоді; гуманізації взаємовідносин між усіма учасниками суспільних організацій на засадах соціального партнерства; впровадженню в молодіжне середовище загальнолюдських цінностей.

Слід зауважити, що в Україні нормативно-правова база діяльності дитячих і молодіжних громадських організацій включає низку міжнародних і державних документів, а саме: Конвенція ООН про права дитини, Конституція України, Закон України «Про об'єднання громадян», Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Закон України про охорону дитинства». Так, у міжнародній Конвенції про права дитини, прийнятій ООН, передбачаються серед інших прав, – право дітей на активну участь в житті суспільства, право на одержання інформації, право на висловлення власної думки, на свободу дитячих асоціацій і мирних зібрань дітей.

Процес створення дитячих і молодіжних об'єднань у різних дитячих установах відбувається у повільному ритмі на фоні негативізму учнів підліткового та юнацького віку. Він переважно тримається на ініціативі учнів-лідерів, зацікавлених педагогів або батьків-волонтерів. Такий штат керівників молодіжних об'єднань не завжди має відповідну підготовку до співпраці з представниками адміністрації й іншими учасниками молодіжних угруповань. Недостатній рівень професійної підготовки керівників

молодіжних об'єднань спричиняє формальне існування організацій, пасивну участь або повну байдужість молоді щодо їх функціонування. Лідери дитячих об'єднань також ще мають недостатній досвід з організації та керування суспільною діяльністю їх представників. У той самий час, сьогодні кожний навчальний заклад має стати такою організацією, в якій, в ідеальному варіанті, відбувається співробітництво членів педагогічного колективу у форматі «професіоналів-однодумців». Організація продуктивної роботи молодіжних лідерів у школі на основі плідної співпраці, залежить як від попередньої їх підготовки у вищій школі, так і від тих умов, що створюються в дитячих установах (позитивний соціально-психологічний клімат в колективі персоналу, наявність команди зацікавлених адміністраторів і керівників молодіжних об'єднань, спонсорська підтримка творчих ініціатив молоді тощо). Без мотивованих і кваліфікованих співробітників, жодна організація не здатна створити добре налагоджену роботу з соціально активною учнівською молоддю.

Підкреслимо, що саме спеціально підготовлені фахівці соціономічного професійного середовища (соціальні педагоги, практичні психологи, керівники освітніх установ, педагоги центрів дитячої творчості та інші) покликані оптимізувати суспільну діяльність молодіжних об'єднань, втілювати набуті комунікативні, посередницькі, організаційні вміння та навички, пов'язані з соціальним партнерством із членами молодіжних організацій та представниками адміністрації. Такий аспект професійної підготовки в умовах вищої школи потребує своєчасної розробки та втілення.

У наукових працях вітчизняних науковців М.Ф.Головатого, В.А.Головенька, Т.Р.Гуменнікової, Є.І.Косенка було обґрунтовано основні тенденції розвитку та своєрідність молодіжного руху в Україні. У працях В.В.Барабаша була представлена деталізована характеристика організованої частини молодіжного руху та неформальних самоорганізованих молодіжних ініціатив. Заслужують на увагу й наукові праці Л.М.Карамушки, О.А.Філь, які розглядають функціонально-рольовий ресурс конкурентоздатної управлінської команди, зацікавленої у впровадженні нововведень в освітній організації. Російські дослідники Е.А.Мальцева, Н.М.Костіна обґрунтували науково-теоретичні засади педагогіки дитячого руху. Роль дорослої людини в дитячому суспільному русі вивчали дослідники Т.В.Трухачева, А.Г.Кіріпичник, А.В.Маліновський та інші.

Мета статті полягає у визначенні одного з напрямку професійної підготовки фахівців соціономічних професій як підтримуючого ресурсу дитячого та молодіжного руху; своєрідних особливостей їх співробітництва з представниками адміністрації дитячих установ і з членами молодіжних об'єднань у форматі співтворчої проектної діяльності.

Загальновизнано, що молодіжна політика в різних країнах світу реалізується через молодіжний рух. Як підкреслюють науковці В.А.Головенько, О.О.Яременко, *молодіжний рух*, як політична система суспільства, щонайменше включає в себе такі три підсистеми: інституційну або організаційно-інституційну (це державні та громадські структури, які розв'язують проблеми молодіжної політики); регулятивну або нормативну (це відношення законодавства щодо молодіжного руху, а також програмні та статутні документи самих організацій); комунікативну або інформаційну (це молодіжні засоби масової інформації, інші молодіжні видання) [1]. Молодіжний рух у демократичному суспільстві може бути представлений через різні молодіжні структури, передусім організаціями й об'єднаннями. *Об'єднання людей* – це «відповідна сукупність людей, яка має спільні соціальні ознаки, наприклад суспільний клас, професія, місце проживання, спільна справа» [2, с. 910]. Як зазначає дослідник М.Ф.Головатий, для спілкування, реалізації власних інтересів і потреб, розв'язання будь-яких проблем, зокрема суспільних, молодь завжди об'єднувалася і об'єднується в організації. Такі організації найчастіше не мають політичного характеру, оскільки їх головне призначення не політична боротьба, а допомога молоді в розв'язанні її нагальних проблем в усіх сферах життя (економічній, політичній, соціальній, духовній, сімейно-побутовій) [3]. На основі аналізу та узагальнення наукових джерел (М.Ф.Головатого, Н.М.Костіної, Р.В. Овчарової, Е.А.Мальцевої), ми дійшли висновку, що *молодіжне об'єднання* – це суспільне шкільне формування, в якому самостійно або поруч з дорослими об'єднуються неповнолітні громадяни підліткового й юнацького віку для сумісної діяльності, що задовольняє інтереси, потреби, запити молодих людей, їх соціальні, духовні, моральні, навчальні, виховні, творчі потреби. До молодіжних об'єднань можуть бути віднесені різноманітні формальні (офіційно оформлені) та неформальні (самоорганізовані) спілки, клуби, команди, загони, інші формування, а також асоціації (союзи) з таких об'єднань. Окрему, найбільш розповсюджену групу молодіжних об'єднань становлять ті, що не мають політичного підґрунтя і займаються переважно благодійницькою діяльністю, розв'язанням здоров'язбережувачих, екологічних, культурних, художньо-творчих, побутових проблем молоді. За організаційною формою це можуть бути підліткові й молодіжні групи, волонтерські загони учнівської (студентської) молоді, самодіяльні об'єднання молоді найрізноманітнішої спрямованості (групи охорони пам'яток історії і культури, «Зелені», асоціації творчої молоді, групи відпочинку, спортивно-оздоровчі та миротворчі об'єднання, хоббі-клуби тощо). Такі молодіжні об'єднання, як суб'єкти суспільних перетворень, виступають виразниками молодіжних надій, сподівань; посередниками між державними органами та молоддю; організаторами щодо розв'язання більшості молодіжних проблем; інструментами

залучення самої молоді до розв'язання як власних, так і загальнодержавних соціальних проблем; підґрунтям для підготовки нових управлінських кадрів у розв'язанні різних проблем суспільства.

Успішність функціонування та розвитку різних напрямків діяльності молодіжного об'єднання в умовах освітніх установ пов'язана з професіоналізмом фахівців, які надають допомогу, керують, організують та співпрацюють з його учасниками; забезпечують залучення молоді в широкий спектр життя суспільства та держави; створюють можливості для того, щоб проблеми молоді були помічені та почуті; зосереджують увагу представників державних структур і суспільних формувань на умови діяльності молодіжних угруповань тощо. Ми дійшли висновку, що *керівник молодіжного об'єднання*, як представник соціономічного професійного середовища, – це голова, людина, на яку офіційно доручені функції управління молодіжною групою та організації її суспільної діяльності. Залежно від структури та змісту роботи молодіжного об'єднання, призначається (або обирається) відповідний його керівник. Керівниками можуть бути *офіційно уповноважені фахівці* (наприклад, в умовах загальноосвітньої школи це такі штатні працівники, як заступник директора школи з виховної роботи, соціальний педагог, шкільний психолог, скаут-майстер, класний керівник, молоді вчителі, вчителі-предметники та інші). У ролі керівників виступають й *неформальні лідери-добровольці*, які є партнерами освітньої установи та діють на волонтерських засадах (методисти, інструктори, вчені, журналісти, педагоги закладів додаткової освіти, суспільні діячі, працівники соціальних служб, батьки, студенти-волонтери та інші). Добровільна діяльність цих керівників пов'язана з такими формами ініціативи, як: ентузіазм керівника (захоплення будь-якою справою та націленість на об'єднання навколо себе й свого інтересу молоді); лідерство керівника (керівник «виріс» в організації й залишився в ній, хоча змінив заклад навчання або місце роботи).

Підкреслимо, що в будь-якій спільній діяльності, зокрема, що відбувається у підсистемах між «керівником і учасниками молодіжного об'єднання», «керівником і партнерами молодіжного об'єднання», «керівником молодіжного об'єднання та його функціональними менеджерами», результатом є взаємодія між її учасниками. *Взаємодія* – це така система дій учасників сумісної діяльності, у якій дії однієї людини або групи осіб зумовлюють відповідні дії інших людей, а дії останніх, у свою чергу, викликають відповідні дії перших осіб. Процес взаємодії розглядають як цілеспрямований взаємообмін і взаємозбагачення змістом діяльності, досвідом, емоціями, настановами, різними позиціями [4, с. 59]. Зокрема, йдеться про два типи взаємодії керівника молодіжного об'єднання з іншими суб'єктами – це *функціонально-рольова* (окреслена у державних документах, статутах, посадових інструкціях) і *міжособистісна неформальна* (впорядкована під час розвитку організації) взаємодія на рівні співробітництва з усіма учасниками молодіжного об'єднання, представниками адміністрації та персоналом трудового колективу, фахівцями соціальних служб, центрів, батьками й іншими партнерами освітньої установи. Зауважимо, що стосунки у молодіжних об'єднаннях вибудовуються далеко не як стосунки в системах «вчитель-учень» або «вихователь-вихованець». Йдеться про взаємини «дитина-дорослий», що ґрунтуються на: сутності дитячого життя, всього його розмаїття; любові й миролюбстві у вихованні дітей, «відкиданні» авторитарності дорослого (Я.Корчак); врахуванні інтересів дитячої соціальної групи і її зв'язків з усіма сферами суспільно-культурного життя; на лейтмотивові внутрішнього світу дитини («любити когось і щоб тебе любили»; «бути в товаришуванні з усім зовнішнім світом»); особливостях дитини як соціального індивіда, який прагне досягти самостійності думок, пошуків, діяльності. В основі вищезазначених взаємин учнівської молоді й дорослих є підтримка дитини, опора на її сильні якості й соціокультурні характеристики як індивіда: допитливість, ризик, відвертість, самовідкриття, відчуття близькості іншої людини, тяжіння до неї і орієнтація на її підтримку. За умови відповідності цим вимогам педагогічна технологія керівника вважається особистісно орієнтованою.

В останні роки, у процесі творчої взаємодії керівників і членів молодіжних об'єднань значно посилилася роль їх сумісної участі в суспільно значущій проектній діяльності. Поняття *«проект»* (від лат. «projectus» – кинутий уперед) означає реалістичний задум, план про бажане майбутнє, а також сукупність певних дій, документів (розрахунків, креслень, макетів тощо), текстів для створення якого-небудь реального об'єкта, предмета, теоретичного продукту. Він містить раціональне обґрунтування задуму і конкретний спосіб його здійснення. Проект є метою та результатом проектної діяльності. Як визначають дослідники І.А.Колеснікова, М.П.Горчакова-Сібірська, *проектна діяльність* – це ситема дій, що «здійснюються у межах проекту, або категоріально співвідносяться з контекстом проекту. Наприклад, проектний задум, проектна документація, проектний підхід, проектна культура» [5, с. 25].

Від потенційних можливостей персонального складу сукупних суб'єктів проектної діяльності, масштабу проектної групи та розподілу функцій між усіма її учасниками багато в чому залежить результативність втілення проекту. В довідковій педагогічній літературі поняття *«потенціал»* розглядається як «прихована можливість, здатність, що може виявитися за певних умов; достатність сил для здійснення якої-небудь діяльності» [6, с. 29]. У контексті нашого дослідження йдеться про потенційні можливості фахівців соціономічної сфери виступити підтримуючим ресурсом проектної діяльності молоді.

Підкреслимо, що сумісність участі в проектній діяльності зумовлює взаємодію сукупного суб'єкта на різних рівнях. Серед них учені І.А.Колеснікова, М.П.Горчакова-Сібірська визначають: інформаційний рівень (змістовий обмін усіма видами інформації, що отримується у ході проектної діяльності – пошукової, навчальної, діагностичної тощо.); практичний рівень (сумісна предметна діяльність); емоційний рівень (індивідуальні та сумісні враження, хвилювання, набуті під час роботи над проектом); етичний рівень (правила, конвенціональні норми взаємодії). Між учасниками проектної діяльності можуть створюватися певні типи відносин: *підлеглої кооперації* (коли керівник пропонує теми соціально-педагогічних проектів і виступає в ролі головного експерта у процесі їх втілення); *рівної кооперації*, що зумовлює постійне співробітництво і партнерство між безпосередніми виконавцями проекту; *мережеві відносини*, що побудовані за принципом горизонтальних зв'язків, на перетинанні яких (в вузлах мережі) знаходяться координатори та лідери проекту (учасники мережі періодично на добровільних засадах то актуалізують процес взаємодії, то на будь-який час дистанціюються один від одного) [5, с. 57]. І для керівників, і для учасників молодіжних об'єднань, виступаючих в позиції сукупного суб'єкта, проектна діяльність відкриває широкі можливості для взаємодосконалення. Кожен з учасників проектування при цьому постає для іншого «своєрідним каталізатором соціального й особистісного розвитку». Особливо продуктивні в цьому відношенні різновікові, багатонаціональні, кросскультурні молодіжні об'єднання в проектуванні.

Ефективність процесу взаємодії керівника молодіжного об'єднання з іншими суб'єктами визначається його позицією. *Позиція дорослого* – це мотивоване ставлення до дитини, групи підлітків, об'єднання в цілому. Позиція – це усвідомлення своєї приналежності до організації та свого місця в ній. Великий педагогічний потенціал закладений у наявній позиційній динаміці керівників і учасників проектної групи. Зокрема, лідери молодіжних об'єднань в умовах сумісної проектної діяльності можуть діяти згідно таких ролей: організатор-нахненник, ентузіаст-виконувач, універсальний лідер, емоційний лідер, раціонально-діловий лідер, професійно-компетентний або науково-авторитетний лідер. Лідерська позиція керівника більш відповідає очікуванням учасників молодіжного об'єднання. Вона дозволяє дорослому виконувати роль організатора сумісної проектної діяльності. Обираючи позицію партнера у сумісній діяльності, керівники допомагають молоді у набутті та осмисленні соціального досвіду. На цій основі дорослі та діти залучаються до діалогу один з одним, а спільно – до діалогу із соціальною системою та опиняються у внутрішньому діалозі із собою.

Позиція людини, яка відповідальна за дітей, їх життя, здоров'я, відзеркалюється у різних ролях під час взаємодії з молоддю. Такі ролі відзеркалюють багатобічність прояву активності у підготовці та запровадженні соціально-педагогічних проектів. Керівник молодіжного об'єднання займає саме активну творчу позицію, самостійно опановує знання зі сфер суспільно-наукової ідеології, пізнання дитини, способів проективного мислення, процедур соціально-педагогічного проектування моделей, програм, технологій і конкретних умов їх застосування. Представимо такий набір ролей: *командна роль* (застосовується у тих випадках, коли йдеться про життя і здоров'я дітей (похід, експедиція, участь в акціях, конкурсах в іншому місті); тут дорослому важливо враховувати й пропозиції членів організації); *приватна творча роль* (дорослий бере участь у підготовці й проведенні справи, займаючи позицію підлеглого до когось з членів організації (наприклад, допомагає в художньому оформленні сцени учневі, який закінчив курси дизайнерів інтер'єру); *роль арбітра* (це добрий і розумний суддя, який помічає всіх й справедливо оцінює кожного); *роль рядового учасника справи* (в цьому випадку дорослий підкорюється дітям-організаторам проекту, впливаючи на зміст і внутрішню організацію); *нейтральна роль* (дорослий допомагає дітям, якщо вони звертаються з цим проханням); *консультативна роль* (дорослий виступає як експерт, порадник); *роль гостя* (активність у підготовці й проведенні проектних заходів виявляють діти, а дорослий спостерігає за подіями).

Дослідно-експериментальна робота була проведена на базі Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського, Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Міжрегіональної академії управління персоналом (Придунайська філія, Ізмаїл), Черкаського національного університету ім.Б.Хмельницького. Для виявлення установок керівників молодіжних об'єднань та адміністраторів шкіл на плідну співпрацю у форматі проектної діяльності, з майбутніми магістрами ми провели інтерв'ю за авторським опитувальником. Переважна більшість (54%) відзначила негативні установки з боку членів адміністрації, а саме: недовіра до керівників молодіжних об'єднань через упереджене ставлення до їх праці як неперіоритетної, допоміжної; випадки некомпетентного підходу до розв'язання конкретних виховних проблем у школі; неготовність лідерів молодіжних об'єднань завжди підтримувати рішення адміністрації; небажання (або невміння) керівників молодіжних об'єднань «розкривати» перед членами адміністрації всі результати індивідуальної і групової роботи з молоддю; деяке «волелюбство» керівників молодіжних об'єднань. Респонденти відзначили, що їм доводилося співпрацювати з молоддю в межах таких проектів, як: «Волонтерський всеобуч старшокласників для першокласників», Престиж школи соціального благополуччя», програма «Рівний-Рівному»; благодійні проекти «Від серця до

серця», «Бібліотечний проект», «Подаруй дитині книгу», «Чужих дітей не буває», проект «Доброчин» (Одеса); соціологічні проекти, соціокультурний проект.

Забезпечення базово-знаннєвої та процесуальної основи підготовки фахівців соціономічної сфери до проектної діяльності з учасниками молодіжних об'єднань відбувалося під час викладання дисциплін «Соціальна молодіжна політика», «Управління соціально-педагогічними проектами», «Управління персоналом», «Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах», «Методика організації волонтерського руху». З метою втілення процесу самоактуалізації майбутніх фахівців у проектно-орієнтованій діяльності з молоддю й їх самореалізації у проектно-впроваджувальній діяльності, ми розробили та запровадили спецкурс «Проектування діяльності фахівців соціономічної сфери», в контекст якого було введено змістові модулі «Методологічні засади проектної діяльності фахівців соціономічної сфери», «Менеджмент персоналу соціально-педагогічних проектів», «Технології розробки та впровадження проектів у різних сферах професійної діяльності соціального педагога».

Підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери до проектної діяльності з учасниками молодіжних об'єднань зорієнтована на поглиблення їх знань про молодіжні проекти; розвиток умінь співпрацювати з представниками адміністрації в установах різного типу; сумісну розробку та втілення проектних заходів з молоддю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нове покоління незалежної України (1991–2001 роки): Щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 р.) / [за ред. В.А. Головенько, О.О.Яременко]. – К. : Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді, 2002. – 28 с.
2. Советский энциклопедический словарь / [под ред. А.М.Прохорова]. – М. : Сов. энц., 1984. – 1600 с.
3. Головатий М.Ф. Соціологія молоді: курс лекцій / Головатий М.Ф. – К. : МАУП, 2006. – 304 с.
4. Біла О.О. Психологія управління (соціально-психологічний контекст): навч. посіб. / О.О. Біла // Серія «Управління навчальними закладами» / [за заг. ред. О.Я. Чебикіна]. – Одеса : Видавець СВД М.П.Черкасов, 2008. – 232 с.
5. Колесникова И.А. Педагогическое проектирование: учеб. пособ. для высш. учеб. завед. / И.А.Колесникова, М.П.Горчакова-Сибирская [под ред. В. А. Слостенина, И. А. Колесниковой]. – 3-е изд. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 288 с.
6. Максименко В. Педагогічний словник / В. Максименко // Шкільний світ. – 2001. – №6–7. – 39 с.

УДК 37.013.42:616-084

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ ДІТЕЙ

Брусенко О. Л., аспірант, викладач

Київський університет імені Бориса Грінченка

У статті розкриваються проблеми, пов'язані з професійною підготовкою кваліфікованих працівників соціальної сфери до роботи з сім'ями, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей, що передбачає ґрунтовну теоретичну та практичну підготовку фахівців, упровадження нових технологій організації навчального процесу.

Ключові слова: працівники соціальної сфери, ВІЛ/СНІД, ВІЛ-інфіковані діти, сім'ї, які виховують ВІЛ-інфікованих дітей.

Брусенко Е. Л. ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ РАБОТНИКОВ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ К РАБОТЕ С СЕМЬЯМИ, КОТОРЫЕ ВОСПИТЫВАЮТ ВИЧ-ИНФИЦИРОВАННЫХ ДЕТЕЙ / Киевский университет имени Бориса Гринченко, Украина.

В данной статье раскрываются проблемы, связанные с профессиональной подготовкой квалифицированных работников социальной сферы к работе с семьями, которые воспитывают ВИЧ-инфицированных детей, что предусматривает основательную теоретическую и практическую подготовку специалистов, внедрение новых технологий организации учебного процесса.